

Державний навчальний заклад “Запорізьке вище професійне училище
“Моторобудівник”

**Форми і методи роботи
класного керівника з батьками учнів**
З досвіду роботи

Підготував
класний керівник групи 4/15
Кириченко Віктор Анатолійович

2016 рік.

Батьки віддають дитину до школи чи професійно-технічного навчального закладу з надією, що вона потрапить до рук розумного, гуманного вчителя, який забезпечить їй належне виховання. Та цього мало. Лише за умов спільної, узгодженої діяльності вчителів, майстрів виробничого навчання і батьків можна домогтися успіхів у виховній роботі.

Оскільки значна кількість батьків не має належної психолого-педагогічної підготовки і почуття громадянської відповідальності за належне виховання своїх дітей, класний керівник має бути, з одного боку, сполучною ланкою між навчальним закладом та сім'єю, а з іншого — організатором підвищення педагогічної культури батьків.

У роботі з батьками класний керівник може використовувати різноманітні форми. Це може бути індивідуальна, групова і колективна робота.

Досить ефективною формою забезпечення оптимальних умов співпраці сім'ї та училища є відвідування сім'ї учня. Класний керівник має змогу ознайомитися із соціально-економічними умовами виховання дитини в сім'ї, відчути і зрозуміти психолого-педагогічний клімат у сімейному колективі, дати поради батькам щодо створення сприятливих умов для навчальної діяльності учня, інформувати їх про його успішність і поведінку.

Вдаючись до цієї форми роботи з батьками, варто дотримуватись низки вимог: відвідування сім'ї має бути плановим, лише в разі нагальної потреби — позаплановим; треба відвідувати сім'ї всіх учнів, а не лише тих, які мають проблеми у навчанні та поведінці; необхідно кожного разу визначати мету і зміст бесіди з батьками з урахуванням індивідуальних особливостей конкретної дитини; завчасно попереджувати й узгоджувати з батьками день і час візиту; інформуючи батьків про навчально-виховну діяльність їхньої дитини, передовсім необхідно розповісти про позитивне у навчанні та поведінці учня, а після цього з дотриманням такту сказати про труднощі, які виникають у навчанні, спілкуванні з товаришами, вчителями, вести розмову про спільні дії у наданні допомоги дитині для подолання цих труднощів.

Важливим правилом відвідування сім'ї учня педагогом є створення такої атмосфери взаємовідносин між вихователем, учнем і його батьками, за якої візит був би однозначно бажаним, очікуваним, корисним і приємним. Коли ж цього немає і батьки з тривогою, а учень з острахом сприймають педагога-візитера, то краще не відвідувати сім'ю, використовуючи інші форми контактів.

Що стосується батьківських зборів, то вони мають відповідати таким педагогічним вимогам:

- сприяти формуванню згуртованого батьківського колективу, наголошувати на соціально-правовій відповідальності батьків за виховання дітей;
- забезпечувати наступність у розв'язанні виховних завдань;
- забезпечувати оптимальні умови для здобуття батьками психолого-педагогічних знань в галузі сімейного виховання;
- сприяти забезпеченню єдності виховних впливів школи та сім'ї на вихованців;
- забезпечувати формування узгодженої колективної думки, яка позитивно впливала б на процес виховання;
- сприяти підвищенню авторитету вихователів і батьків.

Для формування і функціонування колективу батьків групи, підвищення дієвості батьківських зборів необхідно створювати органи самоврядування. Таким органом є батьківський комітет. Він обирається у складі 3—5 осіб на загальних зборах батьків учнів групи.

Члени батьківського комітету обирають голову. Завдання батьківського комітету — сприяти роботі педагогічного колективу ПТНЗ у вихованні та навчанні молоді, допомагати класному керівникові та майстру виробничого навчання створювати сприятливі економічні умови для проведення навчально-виховної роботи.

Кожний член батьківського комітету повинен користуватися авторитетом у батьків, мати організаторські здібності, бути сумлінним вихователем своїх дітей, добрим сім'янином. Члени батьківського комітету повинні відчувати відповідальність перед громадою за виховання дітей, бути делікатними у питаннях, які стосуються стану справ в окремих сім'ях, не робити їх предметом пересудів.

Батьківський комітет за умов грамотного педагогічного сприяння з боку класного керівника та майстра виробничого навчання може стати добрим помічником педагогів в організації та проведенні групових батьківських зборів, які проводяться не менше двох разів упродовж навчального року. Їх проведенню має передувати підготовча робота класного керівника. Особливу увагу треба приділити підготовці та проведенню перших зборів батьків, з якими класний керівник та майстер виробничого навчання ще мало знайомі. Для цього необхідно детально ознайомитися з учнями групи (демографічні дані, стан здоров'я, успішність у попередніх класах, особливості соціально-психологічного розвитку), відвідати учнів дома для знайомства з їхніми батьками; у бесідах з колегами, які працюють з учнями на уроках, з'ясувати стан взаємин батьків з педагогічним колективом.

У підготовці батьківських зборів беруть участь члени батьківського комітету, батьки-активісти. Питання порядку денного обговорюється на засіданні батьківського комітету.

До батьківських зборів мають готуватися й учні. Організовано і зацікавлено проходять збори, на яких батьки можуть бачити результати діяльності вихованців (щоденники, зошити, твори, вишивки, вироби з дерева чи металу, малюнки, кулінарні вироби та ін.). Значним інтересом у батьків користуються виступи учасників художньої самодіяльності. Це своєрідні звіти педагогів перед батьками про результати виховної роботи з їхніми дітьми. При цьому важливо, щоб у підготовці виставок, у творчих звітах брали участь усі учні навчальної групи. Це, по-перше, активізує колективну творчу роботу безпосередньо учнів і, по-друге, викликає особливий інтерес батьків. Досвід роботи класних керівників, які працюють творчо, показує, що на такі збори приходять обоє батьків учня, як на сімейне свято.

Важливо визначити (і погодити з батьками) час проведення зборів з урахуванням їх зайнятості. Це дає змогу батькам планувати свій час.

Суттєвим моментом у підготовці батьківських зборів є форма запрошення. Не виправдує себе практика примусового виклику батьків на збори через усні нагадування та ін. Уже через форму запрошення необхідно надавати зборам особливої важливості, підкреслювати повагу до батьків як до своїх співників у розв'язанні найважливіших завдань, які стосуються їхніх дітей. У запрошенні необхідно висвітлити питання, які будуть розглядатися на зборах. Добре мати спеціальні друковані бланки запрошень. А коли таких немає, то учні під керівництвом класного керівника готують ці запрошення, виявляючи при цьому старанність і вміння щодо художнього оформлення.

Якщо батьки впевнені, що на зборах класний керівник, майстер виробничого навчання та вчителі не виявлять нетактовності в оцінці діяльності їхніх дітей, не будуть влаштовувати "судилище" над ними, принижувати їхню гідність, відчують, що кожен збори — це школа їхнього педагогічного зростання, де всі батьки й вчителі зацікавлено, зі взаємною повагою шукають оптимальних шляхів розв'язання складних питань виховання дітей, вони з бажанням і цікавістю будуть брати участь у таких зборах.

На зборах підбиваються підсумки навчально-виховної роботи за певний період, визначаються перспективи. Завдання класних керівників, учителів полягає в тому, щоб підтримувати інтерес батьків до спільної роботи. На її фоні важливо зуміти показати позитивну діяльність учня, успіхи у його соціально-психічному розвитку. Навіть у слабого, недбайливого вихованця необхідно відшукати позитивне зерно, "посіяти" надію в батька і матері, а через них і в учня, на добрі сходи. При цьому потрібно виходити з позиції, що не в кожній дитині є можливості для успіхів у розумовій діяльності (навчанні), але кожна особистість може досягти вершин у моральній досконалості. Цим класний керівник стимулює позитивну виховну діяльність безпосередньо батьків і через них заохочує дітей до самовдосконалення.

Недоречно на зборах порушувати негативні аспекти діяльності окремих учнів, дорікати батькам за прогалини і недоліки у навчанні та поведінці їхніх дітей. Така дія класного керівника ставить деяких батьків у незручне становище, призводить до того, що батьки учнів, які мають прогалини у навчанні, недоліки у поведінці, перестають відвідувати збори, а педагоги втрачають своїх співників у вихованні учнів.

Та все ж батьки повинні знати про результати навчання своїх дітей. З цією метою напередодні зборів класний керівник чи майстер виробничого навчання готує індивідуальні

інформаційні бюлетені, з яких батьки можуть ознайомитися з інформацією про успіхи дитини, труднощі, з якими вона стикається в опануванні професією. Такі бюлетені вручаються батькам на початку батьківських зборів.

Провідне місце на зборах мають посідати питання психолого-педагогічної просвіти батьків. Для цього має бути продумана система, яка охоплювала б увесь період навчання дітей, застерігала від випадковостей, виключала дублювання. Батьки мають пройти разом з класним керівником своєрідну школу сімейного виховання.

Соціологічні дослідження свідчать, що в багатьох сім'ях батьки-чоловіки самоусуваються від виховання дітей, нерідко знімають із себе відповідальність за цю важливу справу. Підвищити відповідальність батьків-чоловіків, показати їхню педагогічну роль у вихованні свого сина як майбутнього чоловіка, викликати інтерес до виховної роботи в сім'ї — важливе завдання батьківських зборів.

Орієнтовні форми зв'язку навчального закладу і, зокрема, класного керівника та майстра виробничого навчання з сім'ями вихованців відображено на рисунку.

Рис. 3.17. Форми зв'язку школи і сім'ї

найвідповідальніша і найскладніша. В ній зливаються інтимне і громадянське. І в цьому злитті, на мою думку, і полягає гармонія людського щастя. Якщо ти хочеш стати неповторною особистістю, якщо ти мрієш залишити після себе глибокий слід на землі — не обов'язково бути видатним письменником чи вченим, творцем космічного корабля чи відкривачем нового елемента періодичної системи. Ти можеш утвердити себе в суспільстві, засяяти прекрасною зіркою неповторної людської індивідуальності, виховавши хороших людей".

Упродовж усього періоду навчання дітей у школі, а згодом і в професійно-технічному училищі батьки мають бути включені у своєрідний психолого-педагогічний всеобуч. У цьому плані має діяти система підвищення педагогічної культури батьків, яка давала б їм змогу розв'язувати

В.О. Сухомлинський високо оцінював значимість такого соціального інституту, як сім'я, важливість прикладу матері та батька у справі виховання дітей, у творенні майбутнього. "Є в світі, — писав педагог, — десятки, сотні професій, спеціальностей, робіт: один будує залізницю, другий зводить житловий будинок, третій вирощує хліб, четвертий лікує людей, п'ятий шиє одяг... Та є в світі найуніверсальніша — найскладніша і найблагородніша робота, єдина для всіх і водночас своєрідна і неповторна в кожній сім'ї — творення людини.

Так, це робота —

актуальні завдання виховання своїх дітей з урахуванням особливостей їхнього соціально-педагогічного й анатомо-фізіологічного розвитку, з погляду віку і статі.

Значне місце в системі роботи класного керівника з батьками займає батьківський комітет. Це дорадчий виборчий орган, який покликаний допомагати класному керівникові, вчителям в організації навчально-виховного процесу з учнями.

Класний керівник скеровує діяльність батьківського комітету на розв'язання навчально-виховних завдань, що стоять перед навчальною групою. Члени батьківського комітету встановлюють контакт з громадськими організаціями, беруть участь в організації дозвілля дітей (прогулянок, екскурсій, походів у театри та кіно), допомагають класному керівникові та майстру виробничого навчання проводити педагогічну пропаганду тощо.

Роботу з групами батьків педагогу доцільно починати зі спостереження за навчанням та поведінкою учнів та вивчення їхніх сімей. Застосування методів анкетування, опитування, вивчення документації, спостереження дозволить йому отримати потрібну інформацію та розподілити батьків на групи (за типом сім'ї, за помилками батьків у сімейному вихованні, за проблемами учня, що виникають у навчанні, спілкуванні з товаришами тощо). Деякі батьки можуть входити до кількох груп. Соціально-педагогічна робота класного керівника з групами батьків сприяє активнішій участі батьків у взаємодії з навчальним закладом.

Основними колективними формами роботи з батьками є батьківські збори (про них говорилося вище), лекції, бесіди, конференції, сімейні свята (“День матері”, “Бабусина скарбничка” тощо).

Індивідуальні бесіди з батьками відбуваються як за ініціативою самих батьків, так і за ініціативою педагога. Інтерес батьків до питань виховання, їхню ініціативу щодо бесіди з класним керівником на педагогічні теми потрібно заохочувати та стимулювати.

Не можна проводити бесіду з батьками у присутності дитини, якщо ви не впевнені, що ваше схвалення чи осуд учня будуть сприйняті дорослими так, як ви цього бажаєте.

Не завжди бесіда з батьками має бути тривалою. Іноді буває достатньо короткої розмови, кількох вагомих слів.

Перевагою індивідуальної роботи є те, що наодинці з вихователем батьки відвертіше розповідають про свої проблеми та труднощі у вихованні дітей. Дорослі мають бути переконані, що їхня бесіда з класним керівником залишиться між ними, що жодна їхня відверта думка не буде розголошена. Індивідуальне спілкування з батьками дає вчителю можливість вибрати правильний підхід до дитини.

Листування передбачає періодичне надсилання батькам листів про успіхи учня в навчанні, старанність, уважність та відповідальність. Можна повідомити про певні труднощі дитини, попросити про зустріч. Варто висловити щире подяку за гарне виховання дитини. Лист передають батькам через дитину, попередньо ознайомивши її зі змістом. Найчастіше листування використовують, коли класний керівник не може зустрітися з батьками у них удома або запросити їх до училища.

Дбаючи про ефективну взаємодію з батьками, при використанні різних форм роботи учитель має враховувати важливість таких чинників:

1. Запрошення батьків до співпраці. Часто вчитель вважає, що батьки перебувають в опозиції до нього. Доброзичливість, відкритість у спілкуванні з батьками — перший крок до співпраці з ними.

2. Дотримання позиції рівноправності. Об'єднання зусиль учителя та сім'ї учня можливе за взаємного визнання ними рівноправності. Перший крок має зробити вчитель, оскільки до цього його зобов'язує професійний обов'язок.

3. Визнання важливості ролі батьків у співпраці. Учитель повинен завжди наголошувати на важливій ролі батьків у вихованні та розвитку дитини.

4. вияв любові, захоплення їхньою дитиною. Психологічний контакт із батьками виникає одразу, як тільки вчитель виявляє розуміння дитини, симпатію до неї, бачить позитивні та негативні риси. Батьки, відчувши доброзичливість учителя, охочіше спілкуються з ним, налаштовуються на співпрацю.

5. Пошук нових форм співпраці. Учитель може запропонувати одному з батьків організувати батьківські збори, разом визначивши їх тематику, структуру тощо. Особливо корисний обмін думками з батьками щодо налагодження взаєморозуміння з дітьми.